

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.045/2022/8. szám

A felperesek:

felperes1 cím1 I. rendű;

felperes2 cím1 II. rendű

A felperesek képviselője:

ügyvéd1 cím2

Az alperes:

alperes1 cím3

Az alperes képviselője:

ügyvéd2 cím4

Az alperes érdekében beavatkozott:

ügyvéd3 ügyvéd5 cím5 által képviselt beavatkozó1 (cím6

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperesek 71. sorszám alatt

alperes 72. sorszám alatt

A per tárgya:

kártérítés megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Zalaegerszegi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat:

5.P.20.201/2019/70. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és

- az I. rendű felperesnek jövedelemvesztés címén fizetendő 8.591.095 forintot 8.505.155 (nyolcmillió-ötszázöttezer-egyszázötvenöt) forintra, és ennek az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamatára leszallítja,
- a II. rendű felperesnek jövedelemkiesés címén fizetendő 817.655 forintot 1.176.056 (egymillió-egyszázhetvenhatezer-ötvenhat) forintra, és ennek az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamatára, a 132.445 forint jövedelempótló járadékot 168.008 (egyszázhatvannyolcezer-nyolc) forintra felemeli,
- az alperest további 4.834.579 (négy millió-nyolcszázharmincnégyezer-ötszázhetvenkilenc) forint, ebből 2.539.783 (kettő millió-ötszázharminckilencezer-hétszáznyolcvanhárom) forint

után 2015. november 10. napjától, 2.294.796 (kettőmillió-kettőszázkilencvennégyezer-hétszázkilencvenhat) forint után 2013. november 10. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatok, valamint 2022. április 1. napjától további havi 49.221 (negyvenkilencezer-kettőszázhuszonegy) forint járadék megfizetésére kötelezi;

- kötelezi a beavatkozót, hogy fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak tizenöt napon belül 300.000 (háromszázezer) forint perköltséget.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy az alperesnek a járadékfizetési kötelezettségét valamennyi járadék tekintetében havonta előre, minden hónap 10. napjáig kell teljesítenie.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek mint együttes jogosultaknak tizenöt napon belül 847.615 (nyolcszáznegyvenhétezer-hatszáztizenöt) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. rendű felperes zavartalan terheességéből 2003. június 22. napján született II. rendű felperest lázas állapot miatt 2003. július 5. napjától kezelték az alperesi kórház csecsemőosztályán, 2003. július 8. napján hazabocsátották, majd az esti órákban ismét felvették. A vérképelemzés eredményére figyelemmel antibiotikus kezelést ezen a napon 20:00 órakor meg kellett volna kezdeni, arra azonban legkorábban 22:00 órakor került sor. Éjszakára szoros megfigyelését rendelték el, az éjszakai állapotromlás ellenére újabb orvosi vizsgálata azonban csak másnap reggel történt. Gépi lélegeztetésre, intenzív ellátásra szorult, gennyes agyhártyagyulladás igazolódott.
- [2] A korábban megkezdett antibiotikus kezelés, az éjszakai görcsös tünetek észlelésekor elvégzett orvosi vizsgálat esetén esély lett volna arra, hogy a II. rendű felperes a betegségéből a súlyos, halmozott fogyatékhöz képest kedvezőbb végállapotban gyógyuljon meg.
- [3] A II. rendű felperes visszafordíthatatlan idegrendszeri károsodása miatt súlyos értelmi fogyatékos, mozgáskoordinációja, finommotorikája, beszédfejlődése, értelmezési-észlelési képességei súlyosan sérültek. Látásértelmének sérülése miatt nem érti, hogy mit lát, a magas hangok, a külvilág ingerei zavarják, autisztikus tüneteket mutat, mely tünetek erősödése várható. Fejlesztő terápiája (konduktív pedagógiai, illetve gyógypedagógiai fejlesztés, gyógymasszázs, gyógytorna) elsősorban az állapotrosszabbodás-késleltetés, szintentartás miatt folyamatosan indokolt. Önellátásra nem képes, a mindennapi tevékenységekben élete végéig segítségre szorul.
- [4] Az I. rendű felperes a II. rendű felperes ellátását a szülei segítségével oldja meg, mivel a II. rendű felperes apja és az apai nagyszülők a sérült gyermek gondozásában részt nem vállalnak. A hatósági állatorvos I. rendű felperes a II. rendű felperes két- és hatéves kora között a gyermek állapota miatt volt GYES-en, csak édesanyja nyugdíjazása után nyílt lehetősége a munkába – ekkor már jogász munkakörben – visszatérni. Az I. rendű felperes megfeszített lelki tehertételnek van kitéve, önállóságát fel kellett adnia, a gyermek egészségi állapota, saját leterheltsége és magányossága személyiségére negatív hatással van, jövőképe szorongással, bizonytalansággal, félelemmel terhelt.

- [5] A felperesek által indított kártérítési perben az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztató és a keresetet elutasító másodfokú ítéletet a Kúria – a közbenső ítéletre is kiterjedően – hatályon kívül helyezte. A megismételt eljárásban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII.20.514/2019/12. számú közbenső ítéletében a másodfokú bíróság jogerős közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság 4.P.20.599/2016/82. számú közbenső ítéletét azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyta helyben, hogy az alperest kártérítési felelősség terheli a II. rendű felperes antibiotikumos kezelésének késedelmes megkezdése és a 2003. július 9-ére virradó éjszaka indokolt orvosi vizsgálat elmaradása miatt a II. rendű felperesnél bekövetkezett egészségkárosodás következtében a felpereseket ért károkért.
- [6] A felperesek (5.P.20.201/2019/7. számon, majd 65. sorszám alatt és a 68. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben módosított) leszállított kereseti kérelmükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest az I. rendű felperes részére
- 9.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ennek 2003. július 8. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata (a továbbiakban kamata);
 - 25.258.594 forint 2003. július 8. napjától 2022. március 31. napjáig felmerült ápolási, gondozási többletköltség és ennek 2012. november 17. napjától számított kamata, 2012. április 1. napjától ezen a címen havi (30 nap x 8,2 óra/nap x 1.150 forint/óra=) 282.900 forint járadék;
 - 2.539.783 forint 2009. június 22. napjától 2022. március 31. napjáig felmerült háztartási többletköltség és ennek 2015. november 10. napjától számított kamata, ezen a címen havi (30 nap x 1 óra/nap x 1.150 forint/óra=) 34.500 forint járadék;
 - 2.294.794 forint 2005. június 22. napjától 2022. március 31. napjáig felmerült ételmezési többletköltség és ennek 2013. november 10. napjától számított kamata, ezen a címen havi 14.721 forint járadék;
 - 232.830 forint rehabilitációs eszközök beszerzésével felmerült költség és ennek 2011. június 16. napjától számított kamata;
 - 14.781.100 forint rehabilitációs költség, ebből
 - o 115.200 forint neurorehabilitációs és konduktív pedagógiai fejlesztés (egyéb érdekelt1) költsége és ennek 2004. március 1. napjától számított kamata,
 - o 4.360.000 forint konduktív pedagógiai fejlesztés (egyéb érdekelt2) költsége és ennek 2013. március 1. napjától számított kamata,
 - o 2.728.000 forint gyógypedagógiai fejlesztés (egyéb érdekelt3) költsége és ennek 2014. június 16. napjától számított kamata,
 - o 2.096.000 forint DSGM terápia (egyéb érdekelt4) költsége és ennek 2008. április 1. napjától számított kamata,
 - o 189.900 forint soproni neurorehabilitációs kezelés költsége és ennek 2004. december 18. napjától számított kamata,
 - o 3.856.000 forint gyógymasszázs- (egyéb érdekelt5) költség és ennek 2014. március 2. napjától számított kamata,
 - o 1.436.000 forint gyógytorna- (egyéb érdekelt6) költség és ennek 2017. szeptember 17. napjától számított kamata,
 - o rehabilitációs költségekre 2022. április 1. napjától havi 100.000 forint járadék (konduktív pedagógia fejlesztés 16.000 forint, gyógypedagógiai fejlesztés 24.000 forint, gyógymasszázs 20.000 forint, gyógytorna 40.000 forint);

- 184.800 forint 2006. június 22. napjától 2008. június 22. napjáig felmerült pelenkázási többletköltség és ennek 2007. június 22. napjától számított kamata;
- 209.202 forint gyógyászati költség, ennek 2012. december 15. napjától számított kamata, ezen a címen 2022. április 1. napjától havi 1.800 forint járadék;
- 8.591.905 forint 2005. június 23. napjától 2009. június 22. napjáig felmerült jövedelemveszteség, ennek 2007. június 22. napjától számított kamata;
- 970.111 forint 2003. augusztus 1. napjától 2022. március 31. napjáig felmerült üzemanyag-többletköltség, ennek 2012. november 29. napjától számított kamata, ezen a címen 2022. április 1. napjától havi 4.235 forint járadék (171 km-re 8,6 liter/100 km átlagfogyasztás mellett 15 liter 480 Ft/l árú üzemanyag költsége, csökkentve 141 km vonatkozásában kilométerenként 21 forint igényelhető utazási költségtérítéssel);
- 961.552 forint 2003. augusztus 1. napjától 2022. március 31. napjáig felmerült kíséret költsége, ennek 2012. november 29. napjától számított kamata, ezen a címen 2022. április 1. napjától kezdődően havi 4.600 forint (4 óra x 1.150 Ft/óra) járadék;

[7] a II. rendű felperes részére

- 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ennek 2003. július 8. napjától számított kamata,
- 2.976.292 forint 2021. június 22. napjától 2022. március 31. napjáig felmerült jövedelemkiesés és ennek 2021. november 10. napjától számított kamata, 2022. április 1. napjától kezdődően havi 410.357 forint jövedelempótló járadék megfizetésére.

[8] Az alperes és a beavatkozó ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy a kereseti kérelem összszerszerűségében rendkívül eltúlzott és bizonyítékokkal nincs alátámasztva.

[9] Az elsőfokú bíróság az alperest az I. rendű felperes részére 9.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, ennek 2003. július 8. napjától járó a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata (a továbbiakban: kamata); 25.258.594 forint ápolási, gondozási többletköltség és ennek 2012. november 17. napjától járó kamata; 232.830 forint rehabilitációs eszközök vásárlásával felmerült költség és ennek 2011. július 16. napjától járó kamata; 14.781.100 forint rehabilitációs költség, ebből 115.200 forint után 2004. március 1. napjától, 4.360.000 forint után 2013. március 1. napjától, 2.728.000 forint után 2014. június 16. napjától, 2.096.000 forint után 2008. április 1. napjától, 189.900 forint után 2004. december 18. napjától, 3.856.000 forint után 2014. március 2. napjától, 1.436.000 forint után 2017. szeptember 14. napjától járó kamatok; 184.800 forint pelenkázási többletköltség és ennek 2007. július 22. napjától járó kamata; 209.202 forint gyógyászati költség és ennek 2012. december 15. napjától járó kamata, 8.591.095 forint jövedelemveszteség és ennek 2007. június 22. napjától járó kamata; 970.111 forint üzemanyagköltség és ennek 2012. november 29. napjától járó kamata; 961.552 forint kíséréssel felmerült költség és ennek 2012. november 29. napjától járó kamata; 2022. április 1. napjától kezdődően havi 282.900 forint ápolási, gondozási járadék, 100.000 forint rehabilitációs járadék, 1.800 forint gyógyászati járadék, 4.235 forint üzemanyagköltség járadék, 4.600 forint kíséréssel felmerült költség járadéka (összesen havi 515.980 forint járadék); a II. rendű felperes részére 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, ennek 2003. július 8. napjától járó kamata; 817.655 forint elmaradt jövedelem, továbbá 2022. április 1. napjától havi 132.445 forint jövedelempótló járadék megfizetésére kötelezte. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg tizenöt nap alatt a felpereseknek 4.375.710 forint perköltséget, az államnak 1.369.673 forint előlegezett költséget. A fentieket meghaladóan a keresetet, valamint az alperes részletfizetés iránti kérelmét elutasította.

- [10] Ítéletének indokolásában felhívta az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77.§ (3) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 75.§ (1) bekezdését, 76.§-át, 318.§ (1) bekezdését, 339.§ (1) bekezdését, 355.§ (1)-(4) bekezdését, 360.§ (1) bekezdését.
- [11] Rögzítette, hogy az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben sérült a II. rendű felperes testi épséghez, egészséghez fűződő, valamint az I. rendű felperes pszichés egészséghez, egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga. Értékelte, hogy az I. rendű felperes mindennapi élete teljes mértékben megváltozott, mindent a II. rendű felperes egészségi állapota javításának és szükségleteinek kell alárendelnie, ami fizikailag, érzelmileg és anyagi szempontból is megviseli. Párkapcsolata a gyermek állapota miatt megszűnt, új párkapcsolatot létesítenie szinte reménytelen. A gyermek ellátását a szülei segítségével tudja megoldani, ezért függetlensége sérül, a szüleihez is alkalmazkodnia kell. A gyermek jövője miatt érzett bizonytalanság, kilátástalanság, az elmagányosodás pszichésen frusztrálta teszi.
- [12] Az elsőfokú bíróság elfogadta az igazságügyi pszichológus szakértői véleményt, mivel annak megállapítása egybevágott a bizonyítás anyagával, annak további kiegészítését szükségtelennek találta. Az I. rendű felperes pszichés állapotára a családtagja által gyakorolt, az alperes által hangsúlyozott hatás kapcsán utalt arra, hogy az I. rendű felperesnek önálló életvitelét az alperes mulasztásával okozott kényszerhelyzet miatt kellett feladnia. Az a körülmény pedig, hogy a kárvetkezmények ellenére befejezte a jogi tanulmányait, a károkozó javára nem értékelhető, az I. rendű felperes a gyermek megfelelő ellátása és saját biztonságérzete fokozása érdekében tett rendkívüli erőfeszítéseket.
- [13] A II. rendű felperes esetében arra mutatott rá, hogy a kétéves gyermek szintjén lévő II. rendű felperes az őt ért veszteséget nagy valószínűséggel nem tudja ugyan felfogni, de ettől függetlenül mind fizikai, mind értelmi szinten az életminőségének romlása jelentékeny és állapotában javulás nem várható.
- [14] Az elsőfokú bíróság a fentiekre figyelemmel úgy ítélte meg, hogy a nem vagyoni kárigény nem eltúlzott, a káresemény időpontjában az I. rendű felperes által igényelt 9.000.000 forint és a II. rendű felperes által kért 15.000.000 forint a magasabb kártérítési igények köré sorolandó, de szükséges a jelentős súlyú, a felperesek egész életét hátrányosan befolyásoló joghátrány kiküszöböléséhez.
- [15] Az ápolás, gondozás többletköltsége körében az elsőfokú bíróság az igazságügyi szakértői vélemény alapján kidolgozott felperesi számítást elfogadta. Erre figyelemmel a gyermek 2 éves koráig napi 5,5 óra, a 3. életévben napi 6,66 óra, 4-5 éves korban napi 7,5 óra, az 5. életév betöltésétől a 10. életév betöltéséig napi 7,45 óra, a 10. életév betöltésétől pedig folyamatosan, a jövőre nézve is napi 8,2 órai (többször) gondozás költségét számolta el arra figyelemmel, hogy az I. rendű felperes időszakonként kimutatta, a gyermek által kórházban töltött napok figyelmen kívül hagyásával hány napon át volt szükséges a gondozás. Ellenértéknek a mindenkor minimál óradíjjal megegyező összeget tekintette, amely a 2003. évi 288 forint/óra értékről 2022. évre 1.150 forint/órára emelkedett. A 29.928.594 forint felmerült teljes gondozási költségéből a felperesi számításnak megfelelően levonásba helyezte az elsőfokú bíróság a családi pótlék emelt összegét, 2.276.000 forintot, a GYES összegét, 2.394.000 forintot, és a fennmaradó 25.258.594 forint megfizetésére kötelezte az alperest azzal, hogy mivel a II. rendű felperesnek élete végéig szüksége lesz az ellátásra, gondozásra, a havi járadékigény napi 8,2 óra, havi 246 óra vonatkozásában 1.150 forint/óradíjjal számítva 282.900 forintban megalapozott.
- [16] A háztartási kisegítés körében az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény ellenére sem osztotta a felperesek álláspontját abban a kérdésben, hogy a napi mosás, takarítás és ételkészítés több munkát igényel a II. rendű felperes, mint egy egészséges gyermek esetében. Álláspontja szerint az igény jogossága kevésbé szakkérdés, azt inkább az életszerűségnek megfelelően

kell megítélni. Ennek megfelelően a napi ruhahasználat, textíliák mosása egészséges gyermek esetében is rendkívül nagyszámú, a mosógép a kevesebb és a több szennyes ruhát ugyanúgy elbírja. A takarítás tekintetében nyilvánvalónak minősítette az elsőfokú bíróság, hogy a II. rendű felperes nem fog a háztartásban segíteni, ugyanakkor a mércének tekintett átlaggyermekre sem jellemző, hogy segítene, inkább rendetlenséget idéz elő, ami a helyváltogatásra csak kísérettel képes II. rendű felperes esetében nem áll fenn. Megítélése szerint a felperesek nem támasztották alá, hogy a májkímélő ételek elkészítése a hagyományosnál több időt venne igénybe, ellenkezőleg, a rizs, csirkemell, bulgur gyorsabban elkészíthető, mint egy átlagos bonyolultságú étel. Egyes mozzanatokat (tisztítás) a szakértő az ápolás-gondozás többletköltségénél már figyelembe vette, így az elsőfokú bíróság erre figyelemmel sem tudta a felsorolt munkafázisokat háztartási többletráfordításnak elfogadni.

- [17] Az ételmezési többletköltség megtérítése iránti igényt sem találta alaposnak az elsőfokú bíróság, mert álláspontja szerint a felsorolt élelmiszerek (grahamkenyér, baromfifelvágott, csokikrém, növényi pástétom, bulgur, rizsliszt, olívaolaj, durumtészta) fogyasztása megfelel egy egészségesen táplálkozó gyermek étrendjének, nem minősül különlegesnek. Értékelte, hogy a gyermekek táplálkozási szokásai általában a szülők anyagi lehetőségeitől függenek, az I. rendű felperes pedig társadalmi helyzeténél fogva nyilvánvalóan a legjobb ételmezést biztosítaná gyermekének egészségkárosodás hiányában is, ami nem különbözne a most alkalmazott étrendtől.
- [18] Rehabilitációs eszközök költsége körében rögzítette, hogy a leszállított keresetben az I. rendű felperes csak az igazságügyi szakértő által szükségesnek talált rehabilitációs eszközök költségének megtérítését kérte. Az eszközök beszerzési árának a bizonyítására árszakértő igénybevételét mellőzte, mivel az I. rendű felperes a csatolt árlista és számlák alapján a keresetösszegezését alátámasztotta.
- [19] A rehabilitációs terápiák költségét érintően az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a tanúvallomások, a csatolt írásbeli igazolások, az igazságügyi orvosszakértői vélemény a keresetben felsorolt terápiák indokoltságát, gyakoriságát és összegezését is alátámasztotta.
- [20] A halmozottan fogyatékos gyermeknél a szakemberek jelentős fejlődést értek el, a folyamatos fejlesztésnek köszönhetően a II. rendű felperes megtanult járni, végtagjait tudja használni, sok dolgot megért, néhány szóval kifejezi magát, a környezetében lévőket megismeri és szereti. Erre a fejlesztő környezetre, a megjelölt terápiákra a II. rendű felperesnek a jövőben is szüksége lesz, emiatt az elsőfokú bíróság valamennyi megjelölt igény vonatkozásában a keresetnek helyt adva határozott.
- [21] A pelenkázás többletköltségét tekintve az elsőfokú bíróság a tanúvallomások alapján elfogadta, hogy a II. rendű felperes hároméves kora helyett ötéves korában lett szobatiszta, erre az időre az OEP által biztosított napi négy darabon kívül további napi két pelenkát kellett megvásárolni. Összegezésében elfogadta a felperesek által kidolgozott keresetet (pelenka havi költsége 5.700 forint, havi két csomag popsitörölő 800 forint, havi egy doboz popsikrém 1.200 forint), mert az nem volt eltúlzott és azt az igazságügyi orvosszakértői vélemény is alátámasztotta.
- [22] A gyógyhatású készítmények, gyógyászati segédeszközök körében az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy az igazságügyi orvosszakértői vélemény visszaigazolta a Forever Kids tableta (beszerzési ára 5.710 forint), az Omega3 vitamin (4.890 forint), a masszázsához rendszeresen használt Máriatövis olaj szükségességét. A II. rendű felperesnek a látáskárosodása miatt a szemüveg használata indokolt, annak beszerzési ára 25.000 forint. A csatolt számlákra figyelemmel az elsőfokú bíróság az érvényesített követelést alaposnak találta, ennek alapján nem vitathatóan jogosnak minősítette a 2022. április 1. napjától számított havi 1.800 forint költségpótló járadék iránti igényt is.

- [23] Az I. rendű felperes jövedelemvesztesége körében az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes által csatolt igazolások alapján tételesen kimutatta, hogy 2005. június 22. napján a munkába visszatérve az I. rendű felperes mely időszakban milyen összegű illetményre tett volna szert. A bruttó összegekből levonta a nyugdíj- és egészségbiztosítási járulékok mindenkor aktuális összesített irányadó mértékének (12,5% - 17%) megfelelő összegeket, és az így fennmaradó 8.591.095 forint jövedelemkiesés megtérítésére kötelezte az alperest.
- [24] A közlekedéssel felmerülő többletköltség kapcsán az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy a II. rendű felperes egészségi állapotából adódóan többször szorul gyógykezelésre, illetve több alkalommal kell kontrollvizsgálaton, egyéb vizsgálaton megjelennie. A felperesek által éves bontásban, gyógyintézetenként elkészített kimutatást, az utazások tényét alátámasztották az orvosi ellátások kapcsán csatolt szakvélemények, a betegéletút, a csatolt orvosi és rehabilitációs dokumentáció, ezért a közlekedés és kíséret költsége vonatkozásában az elsőfokú bíróság a leszállított keresetnek megfelelően határozott, elfogadva, hogy a kontrollvizsgálatokkal, orvosi ellátással, speciális igényeinek kielégítésével összefüggésben a II. rendű felperes állapota a jövőben is havonta átlagosan 171 km vonatkozásában fog többlet utazási költséget generálni, melyhez havi négy órai kíséret szükségessége társul.
- [25] A II. rendű felperes keresetveszteségét illetően az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a II. rendű felperes kezdő munkavállalóként nyilvánvalóan nem a KSH által kidolgozott átlagkeresetre, hanem az életkorának is megfelelő elérhető végzettségére figyelemmel a garantált bérminimumra, azaz a szakmunkás minimálbérre tarthatna igényt. Életszerűtlennek minősítette, hogy a rendezett családi környezetben élő II. rendű felperes a középiskolai tanév befejezésével rögtön munkába állna, az alperes által említett egy év álláskeresést azonban eltúlzottnak találta. Számítása szerint a II. rendű felperes 2021. szeptember 1. napjától december 31. napjáig 582.540 forint, míg 2022. év első három hónapjára 519.000 forint, összesen 1.101.540 forint jövedelemre tehetett volna szert, havi 40.555 forint rokkantnyugdíj levonásával 817.655 forint keresetvesztesége keletkezett. Mivel egészségi állapotánál fogva a II. rendű felperes munkát végezni a jövőben sem fog, a nettó [járulékok nélkül számított] 173.000 forint garantált bérminimum és a rokkantnyugdíj különbözeteként havi 132.445 forint jövedelemkiesése keletkezik, az elsőfokú bíróság így ebben a részében találta megalapozottnak a jövedelempótlás iránti követelést.
- [26] Az alperes részletekben történő teljesítés iránti kérelmét nem fogadta el, mert a teljesítés elhúzóásával a felpereseket nagyobb érdeksérelem érné, mint az alperest. Rámutatott, hogy a biztosítási szerződés alapján a beavatkozó legalább részben helytáll, a központi költségvetés pedig fedezetet jelent a teljesítésre. Ezzel szemben a káresemény 18 éve történt, az alperes a jogalap jogerős megállapítása utáni években sem ajánlott fel semmiféle önkéntes teljesítést, ezért feltétlenül időszerűnek minősítette a kártérítés megfizetését.
- [27] Az elsőfokú bíróság a perköltséget arra figyelemmel számolta el, hogy a felperesek kerekítve 82.199.000 forint vonatkozásában lettek pernyertesek (76.007.000 forint lejárt követelés és 6.191.760 forint a megítélt járadék éves összege). A kiemelkedő jogi teljesítményre és a per elhúzódo tartamára tekintettel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja és (6) bekezdése alapján a felperesek jogi képviselőjének járó munkadíjat a megítélt összeg 4%-a + ÁFA mértékben állapította meg.
- [28] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindhárom peres fél fellebbezett.
- [29] Az alperes elsődleges fellebbezési kérelme arra irányult, hogy a másodfokú bíróság a keresetet bizonyítatlansága és eltúlzottsága okán utasítsa el. Másodlagosan a nem vagyoni kártérítés I. rendű felperes esetében 3.000.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 5.000.000 forintra, a hátralékos ápolási, gondozási költség 18.405.253 forintra, az ápolási, gondozási járadék havi 230.564 forintra, a rehabilitációs terápiás költség 5.000.000 forintra, a rehabilitációs járadék havi 50.000 forintra, a pelenkázási költség 100.000 forintra, a

hátralékos gyógyászati költség 100.000 forintra, a gyógyászati járadék havi 700 forintra, az I. rendű felperesi jövedelemveszteség 8.505.000 forintra, a hátralékos üzemanyag-költség 700.000 forintra, az üzemanyag-költségre megítélt járadék havi 3.000 forintra, a kíséréssel felmerült költség 700.000 forintra, a kíséréssel felmerülő járadék havi 3.000 forintra, a II. rendű felperes jövedelemveszteségének 400.000 forintra, jövedelempótló járadékának havi 60.000 forintra történő leszállítását kérte. Kérte továbbá mentesítését a perköltség és az állam által előlegezett költség viselése alól, a felperesek perköltségben történő marasztalását, marasztalása esetére 20 havi részletfizetés engedélyezését.

- [30] Az I. rendű felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a marasztalási összeg felemelését kérte háztartási többlet humán erő ráfordítás költsége címén a 2009. június 22. napjától 2022. március 31. napjáig tartó időszakra 2.539.783 forinttal és ennek 2015. november 10. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával, 2022. április 1. napjától havi 34.500 forinttal; élelmezési többletköltség címén a 2005. június 22. napjától 2022. március 31. napjáig tartó időszakra 2.294.796 forinttal, ennek 2013. november 10. napjától járó törvényes mértékű kamatával, 2022. április 1. napjától havi 14.721 forinttal. A II. rendű felperes a jövedelemveszteség címén megítélt kártérítés felemelését kérte 817.655 forintról 2.976.292 forintra és ennek 2021. november 10. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatára, a járadék tekintetében havi 132.445. forintról havi 410.357 forintra. Kérték továbbá a felperesek a részükre megítélt 4.375.710 forint perköltség 5.375.710 forintra történő felemelését és a beavatkozó kötelezését az általa okozott 2.187.855 forint perköltség megfizetésére (a másodfokú tárgyaláson pontosított fellebbezés szerint).
- [31] A peres felek fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett részében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult, ide nem értve az alperes másodlagos fellebbezési kérelmének az I. rendű felperes jövedelemveszteségére vonatkozó részét. Az I. rendű felperes egyetértett azzal, hogy valóban elmaradt a munkavállalói járulék levonása, ezért az ezen a címen megítélt 8.591.095 forint 8.505.155 forintra történő leszállítását nem ellenezte.
- [32] A beavatkozó a másodfokú eljárásban nyilatkozatot nem tett.
- [33] A felperesek fellebbezése részben alapos, az alperes fellebbezése túlnyomó részben alaptalan.
- [34] Az elsőfokú bíróság a tényállást alapvetően helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság azt a felperesi fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kizárólag azzal egészíti ki, hogy a II. rendű felperes egészségi állapota folytán indokolt a háztartási kisegítés, valamint a többletköltséggel járó speciális étrend alkalmazása. A másodfokú bíróság mellőzi továbbá a II. rendű felperes elérhető jövedelmével kapcsolatos elsőbírői megállapításokat, és a Központi Statisztikai Hivatal honlapján a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete a munkavállalók főbb demográfiai jellemzője szerint címszó alatt közzétett adatok (https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0055.html) mint a másodfokú tárgyaláson ismertetett köztudomású tények alapján a tényállást azzal egészíti ki, hogy 2021. évben a 20 év alatti munkavállalók bruttó átlagkeresete havonta 255.905 forintot (járulékok nélkül havi 208.563 forintot) tett ki. A II. rendű felperes elérhető jövedelme a 2021. szeptember 1. napjától 2022. március 31. napjáig terjedő időszakban (7 hó) 1.459.941 forint lett volna. A 283.885 (7 x 40.555) forint elért jövedelmére figyelemmel a II. rendű felperest ebben az időszakban 1.176.056 forint jövedelemveszteség érte, 2022. április 1. napjától jövedelemvesztesége havi 168.008 forint.
- [35] A másodfokú bíróság ezt követően tételenként tekintette át, hogy az egyes vagyoni és nem vagyoni károk tekintetében a peres felek fellebbezésben kifejtett érveire figyelemmel indokolt-e az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása.

- [36] Nem vagyoni kártérítés
- [37] A nem vagyoni kártérítés összegét az alperes fellebbezésében azzal támadta, hogy annak összege aránytalanul magas, kellően alá nem támasztott. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az állított három károkozó magatartás közül csupán kettő miatt került sor az elmarasztalására, a szülés levezetésével kapcsolatos egészségügyi ellátással összefüggésben mulasztás nem terheli, míg az antibiotikumos terápiával kapcsolatos, a felelősségét megalapozó késedelem legfeljebb 80-135 percnyi időtartamból fakadt. Álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés mértékének megállapítása körében nem hagyható figyelmen kívül a felróhatóság mértéke. E rendkívüli méltánylást érdemlő körülményei alapján az 1959. évi IV. törvény 339.§ (2) bekezdése szerint a felelősség alóli részbeni mentesítését, a kártérítés méltányossági alapon történő mérséklését kérte.
- [38] Álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés mérséklésére ad okot az I. rendű felperes pszichológiai szakértői vizsgálatának eredménye is, melynek alapján nem állapítható meg bizonyossággal, hogy a II. rendű felperes betegségével okozati összefüggésben változott-e negatív irányba az I. rendű felperes lelki állapota. Az I. rendű felperesnek az édesanyjával fennálló kapcsolata terhelt, mivel úgy érzi, édesanyja őt a gyermekén keresztül tartja sakkban, párkapcsolata a szülői hozzáállás okán hiúsult meg. Az I. rendű felperes szüleinek szigorú magatartása kiemelten közrehatott az I. rendű felperes lelki állapotának kialakulásában, ebben a körben az alperesi közrehatás kizárt. Emellett az I. rendű felperes jelentős karriert épített, a pszichés állapotát jellemző több faktorú frusztráltság nem, vagy nem kizárólag a II. rendű felperes egészségi állapotával áll okozati összefüggésben, miután a szakértői vélemény szerint nála a szorongás, a kapcsolati magány, életvezetésében, vágyaiban való komoly akadályoztatás fokozott teljesítményigénnyel, a problémákkal való megküzdési stratégiák mozgósításának felelősségével párosul.
- [39] A másodfokú bíróság nem osztotta az alperes fellebbezési hivatkozásait, az elsőfokú bíróság által elfogadott nem vagyoni kártérítési mértékekkel maga is egyetértett.
- [40] A felpereseket ért személyiségi jogsérelem meghatározása során az elsőfokú bíróság helytállóan emelte ki annak az I. és II. rendű felperesek egész életét gyökeresen, negatív irányba megváltoztató, azt alapvetően átalakító jellegét. Az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény (5.P.20.201/2019/63.) kétséget kizáróan alátámasztotta, hogy az I. rendű felperes a nyilvánvaló egzisztenciális kényszertől is indítatva, az előrelépés érdekében tett erőfeszítéseire visszavezethetően kizárólag a karrierjében, szakmai életében teljesedhetett ki, magánéletét, ezzel együtt pszichés egyensúlyát teljesen fel kellett áldoznia. Az I. rendű felperes a II. rendű felperesért a felelősséget egyedül kénytelen viselni, ez a teher párkapcsolat kialakításában is akadályozza, minek folytán családi élete lényegében a beteg gyermekről való gondoskodásban merül ki. Fokozott lelki erőfeszítéssel, erőtartalékai kiaknázásával tudja a mindennapi életvitelét fenntartani, nagyon magas szorongási szint mellett, mivel a II. rendű felperes állapota által kiváltott, soha meg nem szűnő megfelelési kényszer és a nélkülözhetetlen szülői segítség időlegessége közötti ellentétre is figyelemmel mély, intenzív szorongás jellemzi. Az ilyen szintű kényszerű önfeláldozás, a beteg gyermek igényeinek alárendelt életvitel, az egészséges családban élés lehetőségének végleges elvesztése az abból következő állandó és jelentős, a jövőben sem csökkenő pszichés terhelés miatt indokolt a károkozaskori ár- és értékviszonyokhoz képest magas összegű nem vagyoni kártérítés alkalmazása.

- [41] Mindaz, amit az alperes az I. rendű felperes édesanyjának szerepével összefüggésben hangsúlyozott mind az elsőfokú eljárás során, mind pedig a fellebbezésében, az alperes álláspontjával ellentétben nem vonatkoztatható el a perbeli károkozó magatartás következményeitől. Ellenkezőleg, abból fakad, hogy az I. rendű felperes éppen a gyermeke egészségi állapota miatt nem tudta az önállóságát megőrizni. Önálló felnőtt életvitel mellett az esetleg feszültségekkel terhelt szülő-gyermek kapcsolat is problémamentesebben fenntartható; ha az érintetteknek nem kell egy háztartásban élniük, egymásra utaltan létezniük, a nézetbeli eltéréseik nem hatnak ki a mindennapjaikra. Beteg gyermekének állandó felügyeleti, ellátási igénye váltotta ki azt a helyzetet, melyben a II. rendű felperes magánéletének alakítási lehetőségeit tekintve életkorától függetlenül gyermeki státuszba volt kénytelen visszatérni, miáltal lelki állapotában az elmagányosodás következményei váltak uralkodóvá.
- [42] A II. rendű felperes esetében nem indokol túlzott részletezést, hogy a súlyos halmozott fogyatékosága folytán személyisége kibontakoztatásának lehetőségétől csaknem teljesen elesett. Autisztikus tünetei, epilepsziája, a külvilág ingereire való érzékenysége mellett mindennapi komfortját is csak környezetének fokozott és állandó alkalmazkodásával lehet törekény egyensúlyban fenntartani. Ilyen súlyú joghátrányok másnemű előnnyel történő ellentételezéséhez pedig indokolt a nem vagyoni kártérítés elsőfokú bíróság által összege, annak mérséklésére a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget.
- [43] Az alperes fellebbezésére figyelemmel a másodfokú bíróság vizsgálta a felróhatóság és a nem vagyoni kártérítés mértékbeli összefüggéseit. A Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.293/2011/4. számú, BDT2011.2576. számon közzétett döntésében is kifejeződő ítélkezési gyakorlat adott esetben már az 1959. évi IV. törvény 84.§-ában szabályozott személyhez fűződő jogsértés esetén, az új Ptk. hatályba lépése előtt is figyelembe vette a jogsértés súlyát, a felróhatóság mértékét. Ezeknek az értékelési szempontoknak a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben való megjelenésével a joggyakorlat inkorporálása, továbbfejlesztése történt meg. Ebből azonban nem következik, hogy a felróhatóság mértékének a perbeli esetben jelentőséget kellene tulajdonítani. A felróhatóság az általánosan elvárható magatartástól való eltérésben jelenik meg, az elvárhatótól való eltérés pedig szükségszerű a kártérítési felelősség megállapításához annyiban, hogy hiánya, a zsinórmértéknek való megfelelés eredményes kimentéshez vezethet. A felelősség fennállása esetén a felróhatóság mértékének általában abban az esetben lehet az elsősorban az okozott hátrányhoz igazodó nem vagyoni kártérítés összecszerúségére kiható jelentősége, ha az elvárhatótól való eltérés jól érzékelhetően, kifejezetten különbözik a felelősség kizárásához már nem elégséges – elméletileg az elvárhatótól bármennyire eltérő – mértéktől. Ebből következik, hogy önmagában azzal az érveléssel, hogy a károkozó magatartásnak az elvárhatótól való eltérése valamilyen szempontból csekélynek minősíthető (mert pl. a mulasztás rövid időtartamra korlátozódott) a nem vagyoni kártérítés számottevő mértékben nem befolyásolható. Utóbbira az ítélkezési gyakorlat szerint jellemzően ellenkező előjellel van lehetőség, amikor a kirívóan súlyos jogsértés, súlyosan felróható magatartás a szankcionálási szándékot erősíti. Egyebekben az alperes által hivatkozott körülményekből (három állított mulasztásból csak kettő igazolódott be, az antibiotikumos kezelés kis késéssel kezdődött meg), a ténylegesen kialakult betegség súlyos szövődményeire is figyelemmel nem következik, hogy a mulasztás jelentéktelen lenne.
- [44] Az alperes fellebbezésében figyelembe venni kért, az 1959. évi IV. törvény 339.§ (2) bekezdésben foglalt szabály a teljes kártérítés elve által felállított objektív mérce alóli kivételt jelenti. A felperesek fellebbezési ellenkérelmében helytállóan hivatkoztak szerint a részbeni mentesítés kizárólag a deliktális felelősség körében merül fel, és nem alkalmazható a szerződésszegéssel okozott kár megtérítése kapcsán, amiből következik, hogy a nem megfelelően nyújtott egészségügyi szolgáltatást igénybe vevő II. rendű felperes esetében

alkalmazása eleve kizárt. A felelősségcsökkentés e módja egyébként is igen kivételesen alkalmazható, abban az esetben, ha a teljes kártérítésben való marasztalás a károkozó különös méltánylást érdemlő szubjektív körülményeire figyelemmel igazságtalan eredményre vezetne. A perbeli esetben, ahol az egészségügyi közszolgáltató áll szemben az egészségkárosodás miatt kiszolgáltatott helyzetbe került magánszemélyekkel, ez a szempont fel sem merülhet.

[45] Az ápolás, gondozás többletköltsége

[46] A bizonyítatlanság és eltúlzottság mint elutasítási ok megjelölése mellett a leszállítást arra figyelemmel kérte az alperes, hogy legfeljebb a minimálbér (minimál óradíj) nettó összege számíthat a felperesi követelés alapjául, a munkabért terhelő, a munkavállalóra hárított mindenkor adó és járulék mértékének megfelelő összeg levonandó, mivel az nem illeti meg a munkavállalót a munkaviszonyában sem. Így az a 2003. január 1. napjától 2006. augusztus 31. napjáig tartó időszakra 13,5%-kal, 2006. szeptember 1-től 2006. december 31. napjáig tartó időszakra 16%-kal, a 2007. január 1. napjától 2010. december 31. napjáig tartó időszakra 17%-kal, 2011. évre 17,5%-kal, 2012. január 1. napjától kezdődően havi 18,5%-kal csökkentendő a gondozás ellenértéke.

[47] Álláspontja szerint az 50. sorszámú szakvélemény-kiegészítés a keresetlevélben szereplő, a fejlesztésekkel kapcsolatosan felmerült további többlet-időráfordítás (foglalkozásokra történő felkészítés, öltöztetés) keresetlevél szerinti realitásának a lehetőségéről szólt csak, azonban az I. rendű felperesnek a perben nem azt kellett bizonyítania, hogy a költség reális lehet-e, hanem a tényleges indokoltságot.

[48] A másodfokú bíróság az alperes fellebbezésében hivatkozottakat nem tartotta megalapozottnak.

[49] A gondozási igény elbírálása során abból kellett kiindulni, hogy az extrém súlyos cerebrális károsodásban szenvedő II. rendű felperes önellátásra, önkiszolgálásra képtelen. Az orvosszakértői vélemény szerint (5.P.20.201/2019/37. szám 55. oldal) epilepszia betegsége a többszöri gyógyszermodosítás ellenére sem tünetmentes, a családtagok emiatt állandó készségben élnek. A rohamok gyakran az alvás-ébrenlét határán jelentkeznek, ezért a II. rendű felperest éjszakára sem lehet egyedül hagyni, állandó, 24 órás felügyeletre szorul. Ilyen körülmények között az ápolás-gondozás szükségessége és annak megjelölt, az orvosszakértő által is igazolt tartama (az egészséges és a beteg gyermek gondozásigénye között nyíló ollónak megfelelően emelkedő, 10 éves kortól többletként napi 8,2 óra gondozás) az alperesi fellebbezésben kifejtettekkel ellentétben bizonyított, azt az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás eredménye maradéktalanul alátámasztotta, ideértve a II. rendű felperes foglalkozásokra történő felkészítésével, öltöztetésével, foglalkozások alatti segítségével felmerülő napi 15+45 percet is.

[50] A gondozási tevékenység ellenértékét illetően a Kúria a Pfv.III.20.737/2019/4. számú határozatában mutatott rá arra, hogy az olyan kártérítési összegről, amely tényleges kiadásként nem merült fel, ezért egzakt módon nem határozható meg, az eset összes körülményeinek, sajátosságainak figyelembevételével kell – mérlegelés útján – dönteni. A II. rendű felperes gondozásával járó, és az állandó lekötöttségből eredően rendkívül megterhelő munka ellenértékéeként a minimálbér bruttó összege, amely csupán a közterhek mértékével magasabb, mint a munkáért kézhez kapható legkisebb bér, semmiképpen nem tekinthető eltúlzottnak, annak leszállítására ezért a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget.

[51] Háztartási kisegítés

[52] Az elsőfokú bíróság elutasító döntését az I. rendű felperes elsősorban azért tartotta jogszabálysértőnek, mert az elsőfokú bíróság szakkérdésben a saját élettapasztalata alapján ítélt az ellenére, hogy az eljárás során maga is szakkérdésnek minősítette, a II. rendű felperes állapota indokol-e többlet háztartási tevékenységet. A szakértő az e tárgyban feltett

kérdésre választ adva az indokoltságot alátámasztotta, nem hivatkozott kompetenciájának hiányára. Egyebekben az elsőfokú bíróság tapasztalatait sem tartotta elfogadhatónak az I. rendű felperes, rámutatva, hogy igényét csak a gyermek iskolás korától érvényesítette, amikor egy egészséges gyermektől már elvárható, hogy ne okozzon rendetlenséget és az idő előrehaladtával egyre nagyobb mértékben vegye ki részét a háztartási teendőkből. Amennyiben ez az elvárás iskolás kortól nem lenne megfogalmazható, a teljes kereseti tétel elutasítására akkor sem lenne lehetőség, mivel a II. rendű felperes az ítélet meghozatalakor már nagykorú volt, felnőttként a háztartási munkában való részarányos közreműködése, akár önálló háztartás vezetése is feltételezhető lenne. Miután a II. rendű felperes önmagáról gondoskodni nem képes, a háztartási többletmunka esetében bizonyosan felmerül. A főzést érintően sem az a kérdés, hogy könnyen elkészíthető-e a májkímélő étel, ehelyett arra kell figyelemmel lenni, hogy ugyanabban a háztartásban kétféle ételt kell készíteni, míg a kár nélküli állapotban az I. rendű felperes csak egyfélét főzne, illetőleg a felnőtt II. rendű felperes – amennyiben még otthon él – akár maga is főzhetne.

[53] Az egészségkárosodással összefüggő háztartási munkákat illetően a másodfokú bíróság csak részben értett egyet azzal, hogy az ehhez a körhöz tartozó kérdések orvosszakértői kompetenciába tartoznak, kizárólag különleges szakértelem alapján ítéltetők meg. Az egészségkárosodás következményeit, azoknak a háztartási munkákra való kihatását szakértői úton indokolt vizsgálni, ahogy az történt a jelen perben is, ahol az orvosszakértő nyilatkozott a II. rendű felperes állapota miatt indokolt háztartási többlettevékenységről. A beteg és az egészséges gyermek nevelésével összefüggő háztartási munkák összehasonlítása azonban nem kizárólag az orvosszakértő feladata, és különösen nem tartozik az utóbbi körbe a munkák időigényességének meghatározása. Az orvosszakértő kompetenciájának és megállapításainak tiszteletben tartása mellett is juthat a bíróság arra a döntésre, hogy ugyanazok a munkák, amelyeket a II. rendű felperes esetében az egészségkárosodásból, mozgáskoordinációs problémákból következően vagy a II. rendű felperes egyéb speciális szükségletei miatt kell elvégezni, más okból ugyan, de egy egészséges gyermek kapcsán is felmerülnek.

[54] Arra azonban helyesen hivatkoztak a felperesek, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelési szempontjai mellett sem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a II. rendű felperes károsodott egészségi állapotával összefüggésben többlet háztartási munka egyáltalán nem merül fel. Tény, hogy az I. rendű felperes ezt az igényét ahhoz mérten összegezte, hogy a II. rendű felperes egy egészséges gyermekhez képest mely háztartási munkákat nem tud elvégezni és ezt határozta meg 6 és 12 éves kor között napi 0,5 órában, 12 éves kortól pedig napi 1 órában. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján ettől függetlenül nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy a II. rendű felperes fejlettségéből következően a vele kapcsolatban elvégzendő háztartási munkák hatéves életkorának betöltését követően is lényegében megegyeznek egy kisgyermek körül felmerülő háztartási feladatokkal. A II. rendű felperes az evéshez evőeszközt használni nem tud, a mosdót önállóan nem tudja igénybe venni, amiből következik, hogy esetében többet kell mosni és takarítani annál, mintha egészségesen élne. Mindezt együtt értékelve azzal, hogy a II. rendű felperes nem vitatottan mindebben segíteni, kooperálni az életkorának előrehaladása ellenére sem tud, valamint a speciális étrendje miatt rá külön kell főzni, a másodfokú bíróság megítélése szerint a 2009. június 22. napjától 2015. június 22. napjáig terjedő időre kimutatott napi 0,5 óra, 2015. június 23. napjától kezdődően a jövőre nézve is napi 1 óra háztartási kisegítés ellenértékére megalapozottan tart igényt az I. rendű felperes.

[55] A fentebb már kifejtettekre is figyelemmel ellenértékként a mindenkori minimál bruttó órabér elfogadható volt, aminek megfelelően a kereset ebben a részében is teljesíthető. A másodfokú bíróság döntésének megfelelően a marasztalás az alábbiaknak megfelelően alakult: a 2009. június 22. napjától 2009. december 31. napjáig terjedő időre 96 óra, 2010-2014 évek között

minden évben 182,5 óra háztartási kisegítés volt indokolt. 2015. évben az egészségkárosodás miatt szükségessé váló háztartási többletmunka éves szinten 277,5 óra (június 22. napjáig 173 nap x 0,5 óra, majd 191 nap x 1 óra), 2017-2021 években évi 365 óra, 2022. év első három hónapjában 90 óra. A mindenkor bruttó minimál órabérnek megfelelő ellenértékkel számolva a 2009. június 22. napjától 2022. március 31. napjáig időszakban elvégzett háztartási többletmunka címén 2.539.783 forint és ennek 2010. november 10. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata megtérítésére tarthat igényt az I. rendű felperes, havi járadékként pedig ugyanezen a címen 2022. április 1. napjától az alperesnek havi 34.500 forintot kell megfizetnie.

[56] Élelmezési többletköltség

[57] Az élelmezés költsége tekintetében is sérelmezte az I. rendű felperes az 1952. évi III. törvény 177.§ (1) bekezdésének megsértését, mivel a szakvélemény szerint a II. rendű felperes étrendje speciális étrend, májkímélő diéta, az elsőfokú bíróság azt ennek ellenére az egészséges étkezéssel azonosította. Rámutatott, hogy az étkezések költségének pontos meghatározásához arra lett volna szükség, hogy a II. rendű felperes részére a család külön vásároljon be, külön főzzön, ami azonban a gyakorlatban megvalósíthatatlan. A kártérítési igény alapja ezért az 1959. évi IV. törvény 359.§-ának megfelelően általános kártérítés, abból kiindulva, hogy a II. rendű felperes speciális diétás étrendre szorul, aminek költsége magasabb. Perjogi akadályát is látta az elutasításnak, mert az alperes az összegszerűség eltúlzottságával védekezett.

[58] A felperesek arra megalapozottan hivatkoztak fellebbezésükben, hogy az igazságügyi orvosszakértő a mozgásszervi és látási károsodás miatti kevés mozgás, a központi idegrendszeri okokra is visszavezethető túlsúlyosság, az antiepileptikumok miatt szükségessé váló májkímélés okán a speciális étrend indokoltságát, a felperesek által részletezett élelemfélések szükségességét, indokoltságát visszaigazolta. Az erre kimutatott többletköltség a másodfokú bíróság álláspontja szerint általános kártérítésként elfogadható, miután a II. rendű felperes esetében valóban nincs mód arra, hogy ő akár iskolai, intézményi menzán étkezzon vagy az alkalmanként bármely családban előforduló, kedvező költségvonzatú, szénhidrátokban gazdag, de a gyermekek által kedvelt élelmiszereket, téztaféléseket, péksüteményeket fogyassza. Elfogadható tehát, hogy az egészségkárosodással összefüggésben 2005. évben havonta 9.000 forint, 2006. évben havonta 9.351 forint, 2007. évben havonta 10.099 forint, 2008. évben havonta 10.715 forint, 2009. évben havonta 11.165 forint, 2010. évben havonta 11.712 forint, 2011. évben havonta 12.169 forint, 2012. évben havonta 12.862 forint, 2013. évben havonta 13.081 forint, 2014. évben havonta 13.055 forint, 2015. évben havonta 13.042 forint, 2016. évben havonta 13.094 forint, 2017. évben havonta 13.408 forint, 2018. évben havonta 13.783 forint, 2019. évben havonta 14.351 forint, 2020. évtől havonta 14.721 forint többletköltség merült fel a II. rendű felperes élelmezésével. Ennek megfelelően az alperes ezen a címen 2005. július 22. napjától 2022. március 31. napjáig keletkezett 2.294.796 forint hátralék és ennek 2010. november 10. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint 2022. április 1. napjától kezdődően havi 14.721 forint, azaz átlagosan napi 490 forint többletköltség megtérítésére köteles.

[59] Rehabilitációs eszközök költsége

[60] E tétel vonatkozásában az alperes fellebbezésében arra hivatkozással kérte az igény elutasítását, hogy a jelenlegi beszerzési árak alapján kalkulált költség az eszközök megvásárlása időpontjában fennálló árként nem fogadható el, árszakértő kirendelése hiányában a bizonyítás hiányos.

[61] Az alperes azonban tévesen hivatkozott arra, hogy a felperesek a jelenlegi beszerzési árak alapján kalkulálták az egyes rehabilitációs eszközök megvásárlásával felmerült költséget.

Ezzel szemben az I. rendű felperes számlákat csatolt, így az egyensúlyozó tölcser, a billenő rácshinta, járássegítő beszerzési költsége dokumentált. E számla szerinti költségekkel összehasonlítva a nem bizonylatolt, de fotódokumentáció alapján igazoltan beszerzett felszerelések megjelölt költsége is elfogadható, figyelemmel arra is, hogy a felperesek a 65. sorszám alatti keresetpontosításukban a KSH adattáblái alapján a teljes hátralékos időszakban érvényesülő inflációs hatást részletesen számszerűsítve kimutatták. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor árszakértő kirendelését nem találta szükségesnek.

[62] Rehabilitációs terápiaak költsége

[63] Az alperes fellebbezésében vitatta a rehabilitációs (miután azonban ki nem alakult képesség pótlásáról van szó, habilitációs) terápiaak szükségességét, azt, hogy azok nem válthatóak ki önerőből folytatott családi fejlesztő foglalkozásokkal. Fenntartotta azokat az észrevételeit, hogy 2022. március hónapban az egyéb érdekelt7-féle konduktív pedagógiai fejlesztésre 12, a egyéb érdekelt8-féle gyógypedagógiai fejlesztésre 24, a egyéb érdekelt9-féle gyögymasszázsra 12, a egyéb érdekelt6-féle gyögytornára 24 alkalommal nem kerülhetett sor, ezeknek a foglalkozásoknak a száma legfeljebb havi 5-5, illetve 10-10 alkalom lehetett.

[64] A habilitációs terápiaak költsége vonatkozásában a gyögypedagógus szakkonzulenssel eljáró orvosszakértő kiegészített szakértői véleményében maradéktalanul alátámasztotta és igazolta az ezen a téren tett rendkívüli erőfeszítések indokoltágát. A szakvéleményben kifejtettek szerint a súlyosan, halmozottan fogyatékos személyeknél az élethosszig tartó fejlesztés, a gyögypedagógiai habilitáció elengedhetetlen az éleetszínvonal, életminőség szintentartásához, bizonyos területeken a fejlődés folytatásához. A megmaradt képességek fejlesztése nélkül a fogyatékos személy esélyegyenlősége sérül, azért is, mert a súlyosan, halmozottan fogyatékos embereknek az élettanilag progrediáló hanyatlás gyorsabban zajlik. Egyértelműen rögzítette a szakértő, hogy a II. rendű felperes megmaradt képességeinek fejlesztése, életminőségének fenntartása, az idegrendszeri eredetű izomtónus eloszlási zavar, mozgáshiány miatt a gyögytorna és gyögymasszázs is indokolt volt és a jövőben is indokolt lesz.

[65] Az alperes által kifogásolt eltúlzott foglalkozásszámokat a felperesek 65. sorszámú keresetpontosításukban kiküszöbölték, leszállították az igényüket, az elsőfokú bíróság pedig ennek a leszállított keresetnek megfelelően ítélte meg a felmerült kárt, annak további leszállítása nem indokolt.

[66] Pelenkázás többletköltsége, gyögyhatású készítmények, gyögyászati segédeszközök többletköltsége

[67] E tételek vonatkozásában az alperes fellebbezésében azt sérelmezte, hogy a jelenlegi beszerzési árak alapján kalkulálta az I. rendű felperes a költségeket, melyek a megvásárlás időpontjában fennálló árakként nem fogadhatóak el. Fenntartotta, hogy árszakértői kompetenciába tartozó kérdésről van szó, mely vonatkozásban az árszakértő kirendelésére vonatkozó indítványát az elsőfokú bíróság indokolatlanul utasította el.

[68] Az I. rendű felperes azonban ezekkel a kiadásokkal összefüggésben is csatolt okiratokat, amelyek a költségek tekintetében orientálóak voltak úgy is, hogy nem fedték le valamennyi költséget. Így az 5.P.20.201/2019/8. számú keresetmódosítás mellékletei között F/16. alatt rendelkezésre áll egy csomag pelenka beszerzésre is kiterjedő bevásárlás nyugtája, mely szerint a 30 db Pampers pelenka ára 2.799 forint volt. A máriatövis olaj beszerzési költségét F/21 alatt a terméket forgalmazó egyéni vállalkozó által kiállított igazolással támasztották alá, a gyögyhatású készítmények beszerzésével felmerülő költség a II. rendű felperes 10 éves életkorától kezdődően és a jövőre nézve is ennek az utóbbi készítménynek a megvásárlásával merül fel, a korábban alkalmazott szerekről is csatolt számlákat F/20 alatt.

[69] Mindezek alapján az egyes kimutatott költségek összevetés útján is ellenőrizhetőek, figyelemmel arra is, hogy a fentebb már említettek szerint a perben az inflációs változásokkal

kapcsolatos adatok is rendelkezésre állnak. A szemüveg 25.000 forint költsége az általános élettapasztalatok alapján is elfogadható volt, eltúlzottnak semmiképpen sem tekinthető. A beszerzések szükségessége az orvosszakértői véleménnyel, a költségek tényleges felmerülése a bizonyítás fentiek szerinti adataival igazolt, ilyen körülmények között árszakértő kirendelése (amellett, hogy aránytalan költségvonzattal járna) szükségtelen, a másodfokú bíróság leszállításra ebben az esetben sem látott lehetőséget.

[70] Közlekedési többletköltség, kísérés

[71] Az alperes fellebbezésében fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját a kiadások indokoltságának bizonyíthatatlanságáról. Emellett változatlanul hivatkozott arra, hogy mindazt az utazási kedvezményt, támogatást, költségtérítést, amit a felperesek a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) 22.§-a, az e törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 11.§-a, a közforgalmi személyszállítási, utazási kedvezményekről szóló 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet alapján igényelhetek volna, le kell vonni a kártérítés összegéből. A II. rendű felperes ingyenesen vagy 6 éves korától 50% kedvezménnyel vehette volna igénybe a tömegközlekedést, ha pedig egészségi állapota miatt nem képes tömegközlekedési eszközön utazni, 21 forint kilométerenkénti utazási költségtérítés illette volna meg. Sétélmezte, hogy a felperesek 2010. évre 2.893 km megtett utat mutattak ki, utóbb azonban elírás, számítási hiba folytán 1000 kilométerrel több utazási költséget határoztak meg, így adódott erre az évre 82.668 forint helyett 111.220 forint költség.

[72] Hangsúlyozta, hogy a kíséret költségénél legfeljebb a minimál óradíj nettó összege lehet a térítés alapja. Emellett a II. rendű felperes egyéb érdekelt4 DSGM terápiáján 2011. és 2012. években heti egy alkalommal vett részt a felperesek előadása szerint (2019. július 27. napján kelt keresetpontosítás 41. oldal), amihez képest 2011. évre 96 alkalommal számoltak, aminek megfelelően a 2011. évi kíséretigény is legfeljebb 68 óra lehet a 110 óra helyett, 2012. évre pedig 63 óra lehet 91 óra helyett. 2019. évtől évi 4 pécsi úttal számolt az I. rendű felperes, noha a ténylegesen megtett utak alapján csupán évi 2 alkalom adódik. Emiatt az alperes számítása szerint 2019. évtől évi 48 óra helyett évi 32 óra, a járadék alapjaként pedig havi 3 óra számolható el úgy, hogy annak ellenértékét a minimálbér (minimál órabér) nettó összegében kell meg határozni.

[73] Az alperes fellebbezésében eshetőlegesen felvetett akadályozottság helyett az igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján valóban tényként állapítható meg, hogy a II. rendű felperes állapotánál fogva nem képes tömegközlekedési eszközöket igénybe venni. Azokat a viszonylatokat, melyeken a II. rendű felperest a betegsége miatt szállítani kellett, a felperesek évről-évre tételesen kimutatták. Az ebben a kimutatásban átalányjelleggel figyelembe vett havi 30 kilométer többletutazási szükséglet pedig a fejlesztésekkel, a gyermek által használt és fogyasztott speciális készítmények beszerzésével összefüggésben indokoltnak tekinthető, elfogadható.

[74] Ami a kötelező egészségbiztosítás ellátásainak igénybevételelleti, a felperesek az alperes ellenkérelme nyomán részletesen kimunkálták, hogy a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtására kiadott 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 11.§ (3) bekezdése szerinti kilométerenkénti 21 forint utazási költségtérítési támogatás a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló törvény 22.§-a szerinti viszonylatokban milyen térítésre való jogosultságot alapozott meg, ezt pedig a kimutatott költségből levonásba helyezték, a 2022. március 31-ig felmerült benzinköltségből vonták le az utazási költségtérítési támogatásra eső 942.789 forintot. Emiatt tehát a felperesi követelés tovább nem csökkenthető. Az alperesi fellebbezésben írtaknak megfelelően a felperesek az 5.P.20.201/2019/8. szám alatti keresetmódosítás 57. oldalán 2010. évre 2.893 kilométer többletutat mutattak ki, majd ugyanezen utóirat 64. oldalán az egyes években elhasznált

üzemanyag számításakor – feltételezhetően elírás folytán – 3.893 kilométerre számolták ki a 111.220 forint üzemanyagköltséget. Ezt a hibát azonban az utolsó, 2022. március 29. napján megtartott tárgyaláson korrigálták, keresetüket ezzel a tétellel összefüggésben 111.220 forintról 82.336 forintra leszállították, így ebben a kérdésben is oka fogott a fellebbezés.

- [75] A kíséret átlagos havi költsége számítási módját illetően a másodfokú bíróság egyetértett a felperesekkel abban, hogy indokolt egy tágabb hátralékos időszak átlagából számolni, figyelemmel arra, hogy ha az utolsó években az egészségügyi ellátásra kísérés esetszáma csökkent is, ennek tendenciaszerű jellege nem állapítható meg, nem következtethető, hogy a következő években is csak évente kétszer alkalommal kell a lakóhelyétől távolabbi helyszínen a II. rendű felperesnek orvosi vizsgálaton megjelennie. A havi átlagként elszámolt négy óra kísérés így – a tágabb hátralékos időtáv alapján következtetve a jövőbeli szükségletre – indokoltnak tekinthető, egységnyi ellenértékét tekintve sem indokolt leszállítást alkalmazni, figyelemmel arra is, hogy ha alkalmanként kellene a kísérést idegen munkaerő bevonásával pótolni, az bizonyosan nem lenne megoldható a legkisebb nettó munkabérnek megfelelő összegért, a felkeresett helyeken a II. rendű felperes ellátásának lebonyolítása a hozzátartozók számára is megterhelő.
- [76] Az I. rendű felperes jövedelemvesztesége
- [77] Az alperes fellebbezésében arra figyelemmel vitatta az I. rendű felperesnek keresetvesztés címén megítélt összeget, hogy az elsőfokú bíróság a munkavállalói bérterhek között nem számolt a munkavállalói járulék mértékével, azt nem helyezte levonásba. Ennek mértéke 2004-től 2006. augusztus 31. napjáig 1%, míg ezt követő időszakban 1,5% mértékű volt. Ennek értelmében a felperesi követelés 2005. június 22. napjától 2006. augusztus 31. napjáig helyesen 13,5% munkavállaló által fizetendő járulékkal, 2006. szeptember 1. napjától december 31. napjáig 16% munkavállaló által fizetendő járulékkal, 2007. január 1. napjától 2009. június 22. napjáig 17% mértékű munkavállaló által fizetendő járulékkal csökkentendő.
- [78] Az I. rendű felperes részletesen kimutatta és dokumentálta, hogy a II. rendű felperes két éves életkorának betöltésével milyen összegű jövedelemre tett volna szert, bizonyítatlanság így ebben a tárgyban sem merült fel. Az alperes fellebbezése azonban a munkavállalói járulékot érintő kérdésben alapos volt, ezt fellebbezési ellenkérelmében az I. rendű felperes is elismerte. A 8.591.095 forint jövedelempótló kártérítést ezért 85.940 forinttal, 8.505.155 forintra le kellett szállítani.
- [79] A II. rendű felperes jövedelemvesztesége
- [80] A felperesek a II. rendű felperes jövedelemveszteségével kapcsolatos elsőbírói álláspontot azért támadták, mert az álláspontjuk szerint sérti az 1959. évi IV. törvény 355.§ (4) bekezdésében foglalt teljes kártérítés elvét. Megalapozatlannak találták azt a feltételezést, hogy a II. rendű felperes fizetése nyilvánvalóan nem érne el a KSH által kimutatott átlagkeresetet. Arra hivatkoztak, hogy az egyes szakmákat érintő munkaerőhiányra is figyelemmel számos olyan munkakör, munkahely van, ahol kezdő munkavállalók a garantált bérminimumnál magasabb jövedelmet szereznek, nem számolva azzal, hogy a munkavállalás lehetősége nem országhoz kötött, az országhatáron túl a magyar átlagfizetésnél is magasabb kezdő bérezéssel lehet számolni. Nem tudható, hogy a II. rendű felperes milyen végzettséget szerzett volna, hol helyezkedett volna el és mennyit keresett volna. E körben az egyik lehetséges szélső érték a garantált bérminimum, a másik az akár a magyar átlagbért jóval meghaladó fizetés külföldön. Az objektív okokból soha fel nem tárható valóság okán sem a minimum, sem a maximum nem fogadható el. Mivel ugyanannyi esélye van mind a két végletnek, ezért a helyes értékelés szerint az átlagot kell figyelembe venni. Hivatkoztak a Kúria Pfv.III.20.111/2021/5. számú eseti döntésére, melyben kifejtettek szerint a teljes kártérítés elvének megfelelően a középiskolai tanulmányok befejezési időpontját követően (ami a II. rendű felperes esetében 2021. június 15. lett volna) a végzettségtől, munkakörtől és

minden egyéb tényezőtől független szakképzett átlagbért kell elérhető jövedelemként figyelembe venni.

- [81] Az alperes a II. rendű felperes jövedelemveszteségével kapcsolatos fellebbezését azzal indokolta, hogy a II. rendű felperes édesanyja példáját követve 18 éves korától (2021 őszétől) feltételezhetően egyetemi tanulmányokat folytatna. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy legfeljebb a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összege követelhető, minden ezt meghaladó összegű követelés, így a szakképzett minimálbér is fikción alapul, bizonyítatlan, mivel nem ismert, hogy a II. rendű felperes milyen tanulmányokat folytatott volna.
- [82] A kártérítési igényt az előreláthatóság okán is vitatta, miután nem volt elvárható, hogy magatartásának tanúsítása idején, 2003. évben előre lássa, hogy a magatartásnak ilyen távoli következményei lehetnek.
- [83] A II. rendű felperes jövedelemveszteségét illetően a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett a felperesi fellebbezésben kifejtettekkel annyiban, hogy annak a károsultnak a minimálbérré vagy garantált bérminimumra szorítása, aki a munkaképességét a károkozás folytán olyan módon és életkorban veszítette el, amikor még nem volt módja bármilyen életpálya, foglalkozás felé orientálódni, az 1959. évi IV. törvény 355.§ (4) bekezdése által meghatározott teljes kártérítés elvének nem felel meg. A Kúria több eseti döntésében (így pl. Pfv.III.20.111/2021/5.szám) állást foglalt arról, hogy hasonló esetekben a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által meghatározott átlagbérből szükséges és indokolt kiindulni.
- [84] Az a szempont sem hagyható azonban figyelmen kívül a másodfokú bíróság álláspontja szerint, hogy a II. rendű felperes fiatal életkorban van. Feltételezve, hogy felsőfokú tanulmányokat nem folytatott volna, hanem középfokú végzettség, szakképzettség birtokában nagykorúvá válva munkát keres, úgy elérhető jövedelemként a korosztályára jellemző átlagbér vehető figyelembe. Nem kétséges ugyanis, hogy ilyen korú fiatalok olyan munkatapasztalattal, gyakorlattal (illetve felsőfokú képesítéssel) még nem rendelkeznek, mely tényezők a magasabb jövedelem elérésére teszik későbbi életkorukban alkalmassá a munkavállalókat. Ennek okán a másodfokú bíróság a jövedelemveszteség számításánál olyan statisztikai adatokat vett figyelembe, amelyek életkor szerinti bontásban határozzák meg a nemzetgazdaságban elért átlagkereseteket, figyelemmel arra, hogy a II. rendű felperes a 20. életévét jelenleg még nem töltötte be. Felsőfokú tanulmányok folytatása nem törvényszerű, így azzal a másodfokú bíróság nem számolt, ugyanakkor azt sem találta – az elsőfokú bírósággal egyezően – elfogadhatónak, hogy a tanévzárót követő napon a II. rendű felperes elhelyezkedett volna. Akár álláskeresés, akár pihenés miatt, de a nyári hónapokra jövedelemszerzést a másodfokú bíróság sem tételezett fel, ennek ellenkezőjét tartotta valószínűbbnek.
- [85] Az alperes fellebbezésében írtakkal ellentétben a jövedelemveszteség előreláthatóságnak nincs jelentősége; egyrészt, mert a perbeli jogvitára még az 1959. évi IV. törvény az irányadó, melynek rendelkezései szerint (a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:521.§-ával ellentétben) az okozati összefüggés nem függ az előreláthatóságtól. Másrészt azonban (elfogadva, hogy az 1959. évi IV. törvény hatálya alatt is felmerülhet a nem adekvát kárkövetkezmény, vagy a túl távoli ok felelősséget lehatároló eshetősége) a nem kellő gondossággal végzett egészségügyi ellátásnak a vissza nem fordítható egészségkárosodás általában adekvát, előrelátható következménye, a vissza nem fordítható egészségkárosodás pedig nyilvánvalóan élethossziglan kihat a munkaképességre. Nincs tehát alapja annak, hogy az alperesnek kárkövetkezményekkel csak 18 éves időhatáron belül kellett volna számolnia.
- [86] A II. rendű felperesnek a tényállás kiegészítésben ismertetett adatok alapján a 2021. szeptember 1. napjától 2022. március 31. napjáig terjedő időre 1.176.056 forint, 2022. április 1. napjától havi 168.008 forint jövedelemveszteséget kell az alperesnek megtérítenie.

- [87] A másodfokú bíróság a fentiekre figyelemmel az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az I. rendű felperesnek jövedelemveszteség címén fizetendő 8.591.095 forintot 8.505.155 forintra leszállította, a II. rendű felperesnek jövedelemkiesés címén fizetendő 817.655 forintot 1.176.056 forintra, a 132.445 forint jövedelempótló járadékot 168.008 forintra felemelte, az alperest további 4.834.579 forint, ebből 2.539.783 forint után 2015. november 10. napjától, 2.294.796 forint után 2013. november 10. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamata, valamint 2022. április 1. napjától további 49.221 forint (34.500 forint háztartási kisegítés és 14.721 forint ételmezési többletköltség) járadék megfizetésére kötelezte azzal, hogy valamennyi járadékot havonta előre, minden hónap 10. napjáig kell teljesíteni.
- [88] Az I. rendű felperes pernyertes lett 9.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, $282.900 \times 12 = 3.394.800$ forint gondozási költség, $34.500 \times 12 = 414.000$ forint háztartási kisegítés költsége, $14.721 \times 12 = 176.652$ forint ételmezési többletköltség, 232.830 forint rehabilitációs eszközök beszerzésével felmerült költség, $100.000 \times 12 = 1.200.000$ forint (re-)habilitációs költség, 184.800 forint pelenkázási többletköltség, $1.800 \times 12 = 21.600$ forint gyógyászati költség, 8.505.155 forint jövedelemveszteség, $4.235 \times 12 = 50.820$ forint üzemanyagköltség, $4.600 \times 12 = 55.200$ forint kísérő költsége, összesen 23.236.667 forint pertárgyértékű követelés vonatkozásában. A II. rendű felperes pernyertes lett 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és $168.008 \times 12 = 2.016.096$ forint jövedelemveszteség, összesen 17.016.096 forint vonatkozásában. A pertárgyérték számításakor – szemben az elsőfokú bíróság által követett elszámolással – a hátralékos járadékösszeg az 1952. évi III. törvény 24.§ (2) bekezdés a) pontja alapján figyelmen kívül marad.
- [89] A teljes felperesi pernyertesség mindösszesen 40.252.763 forintra terjed ki, mely összeg után a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, 4/A.§-a alapján számítható ügyvédi munkadíj 1.407.600 forint, ÁFA-val növelten 1.787.600 forint. Az elsőfokú bíróság eltúlzott pertárgyérték alapján számolva alkalmazta az R. 3.§ (6) bekezdését, amit az alperesi fellebbezés külön nem érintett. Ezért a másodfokú bíróság elfogadta az elsőfokú bíróság által elszámolt 4.375.710 forint elsőfokú perköltséget, azzal azonban, hogy ez az összeg már a felülvizsgálati eljárásra a Pfv.III.21.139/2015/6. számú hatályon kívül helyező végzésben megállapított 1.000.000 forint költséget is magában foglalja, annak további emelése nem indokolt.
- [90] A beavatkozó beadványaira, nyilatkozataira a per során a felperesi jogi képviselő reagált, így kétségkívül merült fel többletmunkája a beavatkozás miatt. Mivel azonban az aktív perbeli részvétel ellenére a beavatkozó védekezésének iránya nem tért el az alperesétől, a beavatkozással felmerült költségtöbbletet nem lehet jelentősnek tekinteni, a másodfokú bíróság az 1952. évi III. törvény 81.§ (2) bekezdésére és 83.§ (1) bekezdése alapján a beavatkozó által támogatott fél pervesztessége miatt 300.000 forint beavatkozással felmerült elsőfokú költségtöbbletben marasztalta a (felperesekkel jogviszonyban nem álló) beavatkozót.
- [91] Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, a 19 évnyi időszakra kiterjedő alperesi késedelemre figyelemmel maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy részletfizetés nem engedélyezhető.
- [92] A felperesi fellebbezés pertárgyértéke 3.925.596 forintot tett ki ($34.500 \times 12 = 414.000$ forint háztartási kisegítés költsége, $14.721 \times 12 = 176.652$ forint ételmezési többletköltség, $277.912 \times 12 = 3.334.944$ forint II. rendű felperes kiesett jövedelme). A fellebbezés eredményes lett 1.017.408 forint vonatkozásában (414.000 forint háztartási kisegítés költsége, 176.652 forint ételmezési többletköltség, $35.563 \times 12 = 426.756$ forint kiesett jövedelem), ami megközelítőleg 26% mértékű eredményességnek felel meg.

- [93] A felperesek fellebbezésének pertárgyértéke alapján számítható ügyvédi munkadíj az R. 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése, 4/A.§-a alapján 124.600 forint, mely mindkét oldalon felmerült. A felperesek készkiadást is felszámítottak, azzal, hogy a másodfokú tárgyaláson történő megjelenéssel a felperesi jogi képviselőnek 67.230 forint útköltsége merült fel (20 liter/100 kilométer benzinfogyasztás mellett 747 forint/liter árral, 450 km útra). A másodfokú bíróság a megjelölt extrém átlagfogyasztásra figyelemmel ennek fele részét, 33.615 forintot fogadott el indokolt kiadásnak, és mivel ez a költség mind a felperesi, mind az alperesi fellebbezéssel kapcsolatos másodfokú eljárást érintette, pertárgyérték-arányosan ebből 3.000 forintot a felperesi fellebbezés kapcsán, a fennmaradó 30.615 forintot az alperesi fellebbezés kapcsán számolta el. A felperesek oldalán felmerült költség így 127.600 forint, melyből a másodfokú pernyertességükkel arányos 33.200 forint. Az alperes 124.600 forint perköltségéből a felperesi fellebbezés eredménytelenségével arányos 92.200 forint, az alperesi oldalon mutatkozó többlet az 1952. évi III. törvény 81.§ (1) bekezdésére figyelemmel 59.000 forint.
- [94] Az alperes fellebbezése pertárgyértékben kifejezve 9.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre, $282.900 \times 12 = 3.394.800$ forint gondozási költségre, 232.830 forint rehabilitációs eszközök beszerzésével felmerült költségre, $100.000 \times 12 = 1.200.000$ forint rehabilitációs költségre, 184.800 forint pelenkázási többletköltségre, $1.800 \times 12 = 21.600$ forint gyógyászati költségre, 8.591.095 forint jövedelemveszteségre, $4.235 \times 12 = 50.820$ forint üzemanyagköltségre, $4.600 \times 12 = 55.200$ forint kísérő költségére, további 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre és $132.445 \times 12 = 1.589.340$ forint jövedelemveszteségre, összesen 39.320.485 forintba terjedt ki, melynek eredményesség elenyésző, 85.940 forint, alig több, mint két ezrelék mértékű. Ennek folytán az alperesi fellebbezés kapcsán a perköltség viselésére az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdését alkalmazta a másodfokú bíróság. A felperesek felmerült költsége az R. 3.§ (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése, 4/A.§-a alapján 876.000 forint ügyvédi munkadíj és 30.615 forint készkiadás, összesen 906.615 forint. Ebbe beszámítva az alperesnek a felperesi fellebbezés után járó 59.000 forintot, fennmarad 847.615 forint másodfokú perköltség, amit az alperes köteles a felpereseknek megfizetni.
- [95] A felperesek személyes költségmentességben részesültek, az alperes illetékmentes, így a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdésére, 14.§-ára, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5.§ (1) bekezdés d) pontjára, (2) bekezdésére, 74.§ (3) bekezdésére figyelemmel az állam viseli.

Pécs, 2022. október 26.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró